

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko A. Spółce z o.o. z siedzibą w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 11 marca 2021 r.,

skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ca (...),

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 20 grudnia 2017 r., wydanym w sprawie z powództwa M.J. przeciwko pozwanej A. Sp. z o.o. w K. o zapłatę, oddalił apelację powoda wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 9 listopada 2016 r. oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 225 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód M.J. wniósł do Sąd Najwyższego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 grudnia 2017 r., zarzucając błędną wykładnię:

a) art. 47 § 1 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c. oraz w związku z art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez uznanie, że w toku postępowania, w którym dla właściwego rozpoznania powództwa konieczne jest ustalenie istnienia stosunku pracy (które to roszczenie nie stanowi samo w sobie żądania pozwu), możliwe jest procedowanie składu jednoosobowego sądu powszechnego w trybie zasad ogólnych k.p.c., podczas gdy właściwa wykładnia nakazuje, aby w każdym przypadku, w którym konieczne jest dokonanie ustalenia istnienia stosunku pracy, procedowania dokonywał skład określony w art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c.;

b) art. 379 ust. 4 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c., przez uznanie, że w toku postępowania, w którym dla właściwego rozpoznania powództwa konieczne jest ustalenie istnienia stosunku pracy (które to roszczenie nie stanowi samo w sobie żądania pozwu), możliwe jest procedowanie składu jednoosobowego sądu powszechnego w trybie zasad ogólnych k.p.c., podczas gdy właściwa wykładnia nakazuje, aby w każdym przypadku, w którym konieczne jest dokonanie ustalenia istnienia stosunku pracy, procedowania dokonywał skład określony w art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c.;

c) art. 479 ust. 5 k.p.c. w związku z art. 477 k.p.c., przez uznanie, że brak pouczenia o prawach i obowiązkach w postępowaniu o zapłatę należności z tytułu stosunku pracy nie jest przesłanką nieważności postępowania, podczas gdy prawidłowa wykładnia nakazuje, aby brak pouczenia pracownika skutkował nieważnością postępowania, a w szczególności, gdy o zasadności roszczenia zdecydować może konieczność uznania wypowiedzenia umowy o pracę za nieuzasadnione;

d) art. 459 k.p.c. w związku z art. 476 § 1 k.p.c. oraz w związku z art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez uznanie, że sąd badając roszczenie wynikające z treści stosunku pracy, może procedować z pominięciem przepisów działu III k.p.c.;

e) art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez błędną wykładnię, a to przez uznanie, iż w postępowaniu o zapłatę należności z tytułu wynagrodzenia za pracę, sąd z zasady obciąża stronę przegraną kosztami procesu

w zakresie należności wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu wskazuje na możliwość obciążenia pracownika tymi kosztami wyłącznie wyjątkowo;

Mając powyższe zarzuty na względzie, skarżący wniósł o wyznaczenie rozprawy i uznanie wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 grudnia 2017 r. za niezgodny z:

a) art. 47 § 1 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c. oraz w związku z art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;

b) art. 379 ust. 4 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c.;

c) art. 479 ust. 5 k.p.c. w związku z art. 477 k.p.c.;

d) art. 459 k.p.c. w związku z art. 476 § 1 k.p.c. oraz w związku z art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;

e) art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym na rzecz strony powodowej z uwzględnieniem kosztów dojazdu wg klucza 350 km x 2 strony x 0,8358 zł/km, co stanowi 585,06 zł.

Uzasadniając konieczność rozpoznania skargi, skarżący podniósł, że „skarga kasacyjna” jest uzasadniona, albowiem:

1. w zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji, dokonując wykładni normy art. 22 k.p., prawidłowo uznał, że pomiędzy stronami doszło do nawiązania stosunku pracy, a w konsekwencji dokonał subsumcji prawa i oceny materiału dowodowego w oparciu o ustalenie istnienia stosunku pracy. Umknęło jednak uwadze Sądu Okręgowego, że ustalając istnienie stosunku pracy i rozpoznając roszczenie powoda jako roszczenie wynikające z tego stosunku, zarówno Sąd pierwszej instancji, jak i Sąd drugiej instancji winien był procedować w ramach przepisów działu III k.p.c., których w postępowaniu nie zastosowano. Konsekwencją braku procedowania w ramach przepisów tegoż działu było niezachowanie przez Sądy pierwszej i drugiej instancji warunku określonego w art. 477 k.p.c., nakazującego pouczenie powoda o roszczeniach wynikających z

podawanych przez niego faktów, a w szczególności roszczenia określonego w art. 47 § 2 ust. 1a k.p.c., polegającego na żądaniu uznania wypowiedzenia umowy za nieuzasadnione lub bezskuteczne. Naruszenie to miało istotny wpływ na wynik postępowania, albowiem wskutek nie pouczenia powoda o takiej możliwości nie wniósł on roszczenia, które uzasadniałoby wypłacenie wynagrodzenia za okres dochodzony pozwem;

2. w świetle art. 24 Konstytucji w związku z prawem do „właściwego Sądu” określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, poprawny jest pogląd Sądu Okręgowego w K., iż w ramach „zwykłego” postępowania cywilnego możliwe jest rozpoznanie sprawy z zakresu roszczenia o zapłatę należności z tytułu pracy, skoro dyspozycja art. 24 Konstytucji nakazuje szczególną ochronę pracy i roszczeń z nią związanych. Ustanowienie w dziale III k.p.c. procedury odrębnej w stosunku do roszczeń związanych ze stosunkiem pracy wskazuje na dążenie ustawodawcy do poddania tych roszczeń szczególnej ochronie prawnej, polegającej m.in. na odmiennym o zasad ogólnych sposobie procesowania. Pogląd odmienny zaprezentowany przez Sąd Okręgowy w K. w wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r. zdaje się być nieuprawniony, a przedmiotowa kwestia wymaga szczególnej uwagi w zakresie jej prawidłowej wykładni;

3. Konsekwencją niezastosowania prawidłowej procedury określonej w dziale III k.p.c. było nieuzasadnione obciążenie powoda kosztami procesu, które zgodnie z art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie powinny być na niego nałożone. Koszty te zostały przez powoda poniesione po wydaniu orzeczenia, co uzasadnia rozpoznanie skargi w związku z art. 424¹ § 1 k.p.c., albowiem wskutek wydanego orzeczenia strona poniosła szkodę, a stronie nie przysługuje jakakolwiek forma środków odwoławczych od wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r. Ponadto wskutek nierozpoznania sprawy we właściwym trybie powód pozbawiony został prawa do uzyskania odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie stosunku pracy oraz wynagrodzenia za okres, za który wynagrodzenie by mu przysługiwało, gdyby stosunek pracy został rozwiązany ewentualnie później w trybie zgodnym z prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie Sąd Najwyższy przypomina, że zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać: 1) oznaczenia wyroku, od którego została wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części, 2) przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy, 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem. Powyższe wymagania mają charakter konstrukcyjny. Każde z nich ma przy tym charakter samoistny, dlatego powinno być spełnione samodzielnie, niezależnie od innych. Skarga niespełniająca któregokolwiek z tych wymagań dotknięta jest zaś brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu *a limine* (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, LEX nr 1219514).

Zdaniem Sądu Najwyższego, skarga powoda nie spełnia wymogów określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 1, 5 i 6 k.p.c. O ile bowiem skarżący oznacza wyrok, od którego jego skarga jest wniesiona, o tyle nie wskazuje, czy wyrok ten jest zaskarżony w całości, czy w części (pkt 1). Skarga nie zawiera również odrębnego wniosku o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6), ponieważ poprzestaje na określeniu przepisów, z którymi ów wyrok jest niezgodny, co wyczerpuje wprawdzie wymóg wynikający z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., ale nie stanowi spełnienia wymogu przewidzianego w pkt 6 tego przepisu. Wymaga zaś podkreślenia, że 424⁵ § 1 k.p.c. oddzielnie wymienia wymagania konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, z czego wynika, że skarga musi zawierać każdy z tych elementów przedstawiony odrębnie. Dlatego wskazanie przepisu (przepisów), z którym zaskarżony jest niezgodny, nie jest tożsame z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., I BP 11/17, LEX nr 2591097). Wreszcie, skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5

k.p.c., zgodnie z którym skarżący powinien wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W tym zakresie Sąd Najwyższy stwierdza, że w jego orzecznictwie za brak zachowania wymogu ujętego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. uznaje się każdą sytuację, w której skarżący – powołując się nawet na brak możliwości wniesienia skargi kasacyjnej oraz skargi o wznowienie postępowania – poprzestaje na tym stwierdzeniu, nie czyniąc tym samym zadość obowiązkowi „wykazania” (a nie jedynie wskazania) braku możliwości wzruszenia orzeczenia za pomocą tych lub innych środków prawnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2018 r., II CNP 57/17, LEX nr 2486802, oraz powołane tam orzecznictwo). Skarżący ogranicza się natomiast w tym względzie do stwierdzenia, że „stronie nie przysługuje jakakolwiek forma środków odwoławczych orzeczenia w postaci wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r.”. Stwierdzenie to nie może być więc uznane za spełnienie wymogu wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa, że niezależnie od wad konstrukcyjnych skargi, które muszą powodować odrzucenie jej na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., jest ona również oczywiście nieuzasadniona. Jej kluczowe zarzuty, odnoszące się do składu sądu (zapewne skarżącemu chodziło o skład Sądu pierwszej instancji) i deklarujące naruszenie w tym zakresie art. 379 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 pkt 1 lit. a k.p.c. (błędnie określone jako ustępy) oraz art. 47 § 1 k.p.c. w związku z art. 47 § 2 pkt 1 lit. a k.p.c., nie uwzględniają bowiem stanowiska Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 10 listopada 2016 r., III PZP 10/16 (OSNP 2017 nr 5, poz. 52) wyraził pogląd, że w sprawie, w której powód żąda zapłaty wynagrodzenia za pracę i nie dochodzi równocześnie ustalenia istnienia stosunku pracy, sąd pierwszej instancji rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego (art. 47 § 1 k.p.c.).

Oczywiście bezzasadny jest także podniesiony w skardze zarzut naruszenia art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który w niniejszej sprawie, w postępowaniu zakończonym zaskarżonym wyrokiem, w ogóle nie był stosowany. Jak wynika bowiem jednoznacznie z pisemnych motywów tego wyroku, Sąd drugiej instancji obciążył skarżącego jedynie kosztami zastępstwa

procesowego strony pozwanej, których powołany w skardze art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w ogóle nie dotyczy, ponieważ reguluje wyłącznie zasady rozliczania wydatków, a więc kwot, o których mowa w art. 83 powołanej ustawy. Podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego, od których ponoszenia nie są zwolnieni również pracownicy w sprawach z zakresu prawa pracy, stanowi natomiast art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Z kolei wysokość tych kosztów określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, wydane na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy Prawo o adwokaturze.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 424⁸ § 1 w związku z art. 424⁵ § 1 pkt 1, 5 i 6 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.